

Anlatım Biçimleri

Anlatım biçimi, yazarın konuyu ele alış ve okura sunuş tarzıdır. Biçimi konu değil, yazarın **amacı** belirler.

1 Açıklayıcı Anlatım

- Amacı bilgi vermek ve öğretmektir.
- Anahtar soru: Bu nedir, nasıl işler?
- Dili açık ve sadedir; çoğunlukla nesneldir.
- Rol: Öğretmen gibi konuş.

2 Öyküleyici Anlatım

- Amacı bir olayı aktarmaktır.
- Zaman, yer, kişi ve olay örgüsü bulunur.
- Anahtar soru: Ne oldu, neler yaşandı?
- Rol: Hikâye anlat.

3 Betimleyici Anlatım

- Amacı göz önünde canlandırmaktır.
- Beş duyuya seslenir: renk, ses, koku, doku.
- Anahtar soru: Nasıl görünüyor?
- Rol: Ressam gibi çiz.

4 Düşünceyi Geliştirme Yolları

- Tanımlama: "Bu nedir?" sorusunu cevaplar.
- Örnekleme: Düşünceyi örnekle somutlaştırır.
- Karşılaştırma: Benzerlik ve farkı gösterir.
- Tanık gösterme: Uzman sözüne yer verir.
- Sayısal veri: Düşünceyi rakamla destekler.

5 Nesnel ve Öznel Cümle

- Nesnel: Kanıtlanabilir, kişiye göre değişmez.
- Öznel: Beğeni, duygu ya da yorum taşır.
- Sor: Bunu ölçebilir ya da kanıtlayabilir miyim?
- "Güzel, etkileyici" gibi sözler öznelidir.

Üç Anlatım Biçimi Karşılaştırması

Biçim	Amacı	Anahtar soru	Örnek
Açıklayıcı	Bilgi vermek	Bu nedir, nasıl işler?	Pusula, yön bulmaya yarayan araçtır.
Öyküleyici	Olayı aktarmak	Ne oldu, neler yaşandı?	Kapıyı açtım, mutfığa koştum.
Betimleyici	Canlandırmak	Nasıl görünüyor?	Masada buğusu tüten bir çorba vardı.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Anlatım Biçimleri: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 ÖRNEK 1 - AÇIKLAYICI ANLATIMI BULMA

"Arılar, çiçeklerden topladıkları özünü kovanda bala dönüştürür." Bu cümlemin anlatım biçimi nedir?

- 1 Cümlede olay sırası ya da görüntü yok.
- 2 Cümle arıların ne yaptığını öğretiyor.
- 3 "Nasıl işler?" sorusuna cevap veriyor.

Cevap: Açıklayıcı anlatım

ÖRNEK 2 ÖRNEK 2 - ÖYKÜLEYİCİ ANLATIMI BULMA

"Cumartesi sabahı dedemle pazara gittik. Önce domates aldık, sonra balıkçıya uğradık." Biçim nedir?

- 1 Zaman (cumartesi sabahı) ve yer (pazar) belli.
- 2 Kişiler var: anlatıcı ve dedesi.
- 3 Olaylar "önce, sonra" ile sıralanmış.

Cevap: Öyküleyici anlatım

ÖRNEK 3 ÖRNEK 3 - BETİMLEYİCİ ANLATIMI BULMA

"Pencereden sarı bir ışık süzülüyordu, koridordan ayak sesleri geliyordu." Biçim nedir?

- 1 Olay ilerlemiyor, bilgi de verilmiyor.
- 2 Işığın rengi görme duyusuna sesleniyor.
- 3 Ayak sesleri işitme duyusuna sesleniyor.

Cevap: Betimleyici anlatım

ÖRNEK 4 ÖRNEK 4 - DÖRT ŞIKLI SORU

Hangisinde betimleme vardır? A) Fotosentez besin üretme sürecidir. B) Kalktı, okula koştu. C) Gökyüzü kıızıla boyanmıştı. D) Bu kitap çok etkileyici.

- 1 A bilgi verir: açıklayıcı.
- 2 B olayı sırayla aktarır: öyküleyici.
- 3 D beğeni bildirir: öznel yorum, görüntü yok.
- 4 C gökyüzünün rengini gösterir: görme duyusu.

Cevap: C

ÖRNEK 5 ÖRNEK 5 - DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLU

"Kütüphane, kitapların saklandığı yerdir. Okulumuzun kütüphanesinde 1.200 kitap bulunur." Hangi yollar kullanılmıştır?

- 1 İlk cümle "Kütüphane nedir?" sorusunu cevaplar.
- 2 Bu, tanımlamadır.
- 3 İkinci cümle bilgiyi rakamla destekler.

Cevap: Tanımlama ve sayısal verilerden yararlanma

MİNİ TEST

Anlatım Biçimleri: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad:

Tarih:

Doğru / Yanlış:

1. "Mıknatıs, demiri çeken bir cisimdir." cümlesinin anlatım biçimi hangisidir?

- A) Öyküleyici B) Betimleyici
C) Açıklayıcı D) Öyküleyici ve betimleyici

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde betimleme vardır?

- A) Bir yıl on iki aydır.
B) Ablam dün sınava girdi.
C) Buz, suyun donmuş hâlidir.
D) Dar sokakta sarı yapraklar rüzgârla savruluyordu.

5. "Ne oldu, sırasıyla neler yaşandı?" sorusu hangi anlatım biçimini buldurur?

- A) Açıklayıcı B) Öyküleyici
C) Betimleyici D) Hiçbiri

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisi nesneldir?

- A) Bir saat altmış dakikadır.
B) Kış en güzel mevsimdir.
C) Bu şarkı çok sıkıcı.
D) Mavi, renklerin en hoşudur.

9. "Sınıfımızdaki 24 öğrencinin 15'i gözlük takıyor." cümlesinde hangi yol kullanılmıştır?

- A) Sayısal verilerden yararlanma
B) Tanımlama
C) Tanık gösterme
D) Karşılaştırma

2. "Kapı çaldı. Ali koşup açtı, postacıdan paketi aldı." Bu parçanın anlatım biçimi hangisidir?

- A) Öyküleyici B) Açıklayıcı
C) Betimleyici D) Açıklayıcı ve betimleyici

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisi öyküleyici anlatımla yazılmıştır?

- A) Pil, el fenerine enerji sağlayan araçtır.
B) Sabah otobüsü kaçırınca okula yürüyerek gittim.
C) Gökyüzü kurşun rengiydi.
D) Bir saat altmış dakikadır.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisi açıklayıcı anlatımla yazılmıştır?

- A) Dün sinemaya gittik, dönüşte dondurma yedik.
B) Dağların tepesi bembeyazdı.
C) Ali topu alıp sahaya koştu.
D) Harita, bir yerin küçültülmüş çizimidir.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisi özneldir?

- A) Okulumuz üç katlıdır. B) Bir hafta yedi gündür.
C) Bu roman çok sürükleyici. D) Ders saat dokuzda başlar.

10. "Kalem, yazı yazmaya yarayan araçtır." cümlesinde hangi yol kullanılmıştır?

- A) Örnekleme B) Karşılaştırma
C) Tanık gösterme D) Tanımlama

Cevap anahtarı

1. C · Cümle mıknatıs tanıtır ve bilgi verir.
3. D · Sokak, renk ve hareketle göz önünde canlandırılır.
5. B · Öykülemenin özü, sırayla ilerleyen olaydır.
7. A · Kanıtlanabilir, kişiden kişiye değişmez.
9. A · Düşünce rakamlarla desteklenmiştir.

2. A · Kişi ve sırayla ilerleyen olaylar vardır.
4. B · Zaman, kişi ve art arda gelen olay vardır.
6. D · Cümle haritanın ne olduğunu öğretir.
8. C · "Çok sürükleyici" kişisel beğeni bildirir.
10. D · Cümle "Kalem nedir?" sorusunu cevaplar.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/7-sinif-turkce-anlatim-bicimleri-konu-anlatimi